

Pentti Kaitera

Saksan työpalvelu yleisten töiden suorittajana

Maaseudun Tulevaisuus, 6. ja 8.5.1941, 11 s.

© Maaseudun Tulevaisuus/ Viestimedia Oy

PENTTI KAITERA:

**SAKSAN TYÖPALVELU YLEISTEN
TÖIDEN SUORITTAJANA.**

Saksan työpalvelu yleisten töiden suorittajana.

Työpalvelun tarkoitus.

Saksan työpalvelun päätehtävä on kasvattaa nuoria miehiä ja naisia ruumiillisesti ja henkisesti. Yhteiskunnallisesti sen merkitys on suuri etenkin sen vuoksi, että yhteinen työ yhdistää eri yhteiskuntaluokkia. Omakohtainen työskentely maatoissa kohottaa ruumiillisen työn ja maalaiselämän arvoa henkistä työtä tekevien ja kaupunkilaisten keskuudessa.

Tämän kasvatustehtävänsä ohella työpalvelulla on toinen suuri tehtävä. Sen avulla saadaan suoritetuksi laajakantoisia yleisiä töitä, ennenkaikkea sellaisia töitä, joihin sijaintinsa, laatusa ja yksityistaloudellisen kannattavuutensa puolesta ei saada riittävästi työvoimaa vapailta työmarkkinoilta, mutta jotka kansantaloudellisesti ovat ensiarvoisen tärkeitä. Työpalvelu on työvoimareservi, jonka avulla valtio voi suorittaa välttämättämiä töitä oikealla ajallaan. Seuraava selostus koskee vain miesten työpalvelua.

Työpalvelun organisaatio.

Puuttumatta laajemmin työpalvelun organisaatioon mainittakoon vain seuraavaa: Perusyksikkö, työosasto

(Abteilung) on n. 200 miehen vahvuisen ja voi toimia itsenäisenä työyksikkönä. Kymmenkunta työosastoa (9—12) muodostaa seuraavan kokonaisuuden (Gruppe), 6—8 tällaista ryhmää muodostaa työpiirin (Arbeitsgau), joka on alueellisesti määrätty. Valtakunnan johdon alaisena on 39 työpiiriä. Valtakunnan johto on välittömästi valtakunnan sisäministerin alainen.

Perusyksikkö jakaantuu kolmeen joukkueeseen. Joukkueessa on neljä ryhmää, joissa kussakin on 16 miestä.

Työpalvelumiehistön kokonaisvahvuus on vuoden 1935 jälkeen, jolloin 6 kk:n työpalvelu tuli 18—25-vuotiaille miehille pakolliseksi sotapalvelusta edeltäväksi velvollisuudeksi, ollut 200.000—350.000 miestä. Suurimmillaan miesvahvuus oli vuosina 1938 ja 1939 aleten taas sodan puhjettua.

Valtakunnan työpalvelun johto käsittää useita eri osastoja, joista mainittakoon palvelusta, henkilökuntaa, kasvatusta ja koulutusta, työnjohtoa, hallintoa ja taloutta sekä oikeusasioita valvovat ja hoitavat virastot.

Työpiirien esikunnat ovat myös varsin laajoja, käsittäen mm. työsuunnitelmia, työnjohtoa, työnopetusta ja kutsuntaa varten omat osaston-

sa. Mainittakoon tässä, että työpalvelumiehistö siirtyy ilman uusia kutsuntoja asevelvollisuuttaan suorittamaan. Maalaiset suorittivat työpalveluvelvollisuutensa yleensä talvella ja kaupunkilaiset kesällä.

Alempien työpalvelusastojen johtajisto sensijaan on pyritty saamaan mahdollisimman harvalukuisiksi. Perusyksikössä on työosaston johtajan apuna kolme joukkueenjohtajaa. Johtajisto toimii sekä kasvatuksen että työn suorituksen johtajana.

Johtajisto jakaantuu ali-, keski- ja ylijohtoon. Johtajisto koulutetaan työpalvelun omassa keskuudessa ja sitä varten työpalvelulla on omat johtajakoulunsa. Alijohtajien koulutus kestää 3 vuotta, työpalvelu ja asevelvollisuus mukaanluettuina. Keski johdon koulutus kestää 4 vuotta ja edellyttää oppikoulun tai teknillisen opiston käymistä tai erikoisen tutkinnon suorittamista. Ylimpien johtajien koulutus tapahtuu valtakunnan työpalvelujohtajien koulussa.

Johtajakoulutus käsittää sekä työpalvelujohtajien kasvatustehtävään että työn teknillisen suorituksen johon perehtymisen.

Työpalvelun suorittamat työt.

Työpalvelun kasvatustehtävä ja organisaatio asettavat rajoituksia niille töille, joita se ottaa suorittaakseen. Töiden valintaan ovat vaikuttaneet mm. seuraavat näkökohdat.

Saksassa maaseutuväestön siirtymisen kaupunkeihin on epäkohta, jonka korjaaminen on yhteiskunnan yleisen rakenteen vuoksi tärkeää. Tämä epäkohta ilmeni erikoisen selvänä työpalvelua aloitettaessa, jolloin Saksassa oli n. seitsemän miljoonaa työttöntä ja saman verran puolittain työttömiä. Väki maaseuduilta oli kerääntynyt kaupunkeihin, missä työttömyyshuolto oli parempi. Työpalvelun tehtävä oli saada tämä väestö uudelleen kiintymään maahan ja ehkäistä väestön liiallista siirtymistä kaupunkeihin. Tämän vuoksi rauhanaikaisessa työpalvelussa tulevat kysymykseen yleensä vain maaseudulla suoritettavat työt. Myöhemminkin, kun työttömyys Saksasta on vähentynyt merkityksettömäksi, on ymmärretty työpalvelun yhtenä suurena kasvatustehtävänä olevan maalaiselämän arvon kohottaminen.

Jotta erilaisista oloista kotoisin olevat nuoret, jotka ovat tottumattomia ruumilliseen työhön, helposti oppisivat sitä tekemään, tulee töiden olla mahdollisimman yksinkertaisia. Tällaisten töiden suoritus helpottaa samalla työnjohtajien koulutusta sekä aiheuttaa, että tullaan toimeen yksinkertaisilla työaseilla. Sellaisia töitä, jotka samalla täyttävät muut töille asetetut vaatimukset, ovat maatyöt, kuivatusviemäreiden kaivaminen, uusien peltojen raivaus, yksinkertaiset tietyöt, lentokenttien tasoitus, rakennusten peruskuoppien kaivu ja maansiirrot yleensä.

Viime aikoina on ryhdytty jonkin verran lisäämään koneiden käyttöä työpalvelun töissä. Tarkoituksena on näin saada työt edullisemmin suorituiksi. Samalla opetetaan myös osalle miehistöä koneiden käyttöä.

Töiden tulee olla sellaisia, että ne voidaan teknilliset näkökohdat huomioonottaen helposti järjestää työpalvelun organisaation puitteissa. Vaatimuksena pidetään kuitenkin, että työt eivät saa olla niin pieniä, että niihin ei voida sijoittaa vähintään yhtä joukkuetta (n. 60 miestä) samanlaisesti töihin. Sadonkorjuutöissä, jotka kansantaloudellisen merkityksensä puolesta ja muutoin soveliaina on otettu työpalvelun työohjelmaan, työpalvelumiehistö jaetaan lyhyeksi ajaksi lähiseudun taloihin auttamaan sadon korjuussa pienissäkin ryhmissä.

Töiden tulee olla kansantaloudellisesti kannattavia ja puollettavia. Pyrkimys omavaraisuuteen elintarviketuotannossa on asettanut maatalouden perusparannustyöt ensi sijalle rauhanaikaisessa työohjelmassa.

Töiden valinnassa on määräävänä se, että ne eivät saa aiheuttaa vaikeuksia vapailla työmarkkinoilla, eivätkä olla estämässä työväestön työnsaantia kotipaikkakunnillaan.

Rauhanajan työt ovat usein olleet laajojen yhtenäisten alueiden perusparannustöitä. Tällöin on alueelle sijoitettu useita työosastoja. Töiden laatu ilmenee allaolevasta yhdistelystä, jossa on esitetty keväseen 1939 mennessä työpalvelun avulla suoritettujen työmäärät tärkeimmissä töissä:

kuivatettu viljelysmaita ..	733.000 ha
joenperkausten ja penger-	
rysten avulla suojattu	
tulvilta	266.000 »
tehty uutta peltoa suosta tai	
nummimaasta	73.000 »
suoritettu tilusjärjestelyjä	
ja uusjakoja	118.000 »
vallattu peltoa merestä tai	
vesistöjen varsilta	3.000 »
tehty viljelys- ja tilusteitä	3.100 km
metsitetty avomaata	20.600 ha
suoritettu metsänistutuksia	
metsäalueilla	40.000 »
kuivatettu metsämaita	38.300 »
tehty metsäteitä	2.750 km

Tämän lisäksi on suoritettu valmistavat työt 18.000 asutustilalla.

Suojelutoimenpiteet patomurtumien, tulvien ja metsäpalojen sattuesssa sekä lumi- ja tuulivahingoissa metsämailla ovat myös olleet merkityksellisiä.

Samoin on työpalvelun osuus sadonkorjuutöissä ollut huomattava, sillä työvoiman saanti näihin töihin on Saksassa useana vuonna ollut hyvin vaikeaa. Myös viljelysmaiden vesityksessä on työpalvelu ollut apuna.

Lisäksi työpalvelu on suorittanut varsin huomattavia puolustuslaitoksen töitä, joita selostetaan myöhemmin.

Erilaisten töiden määrä on työpalvelun toiminta-aikana jonkin verran vaihdellut eri vuosina. Tämä johtuu osaksi siitä, että suunnitelmien teossa asianomaiset ammattivirastot ovat joutuneet kovalle koetukselle, saada riittävästi suunnitelmia laadituiksi. Tällöin on jouduttu suorittamaan aluk-

si sellaisia töitä, joissa suunnitelmat ovat olleet valmiina.

Vuonna 1938 miehistö jakaantui eri töiden osalle likimäärin seuraavasti:

maatalouden perusparannustöitä	55 %
metsätaloudessa esiintyviä töitä	10 %
erilaisia asutustehtäviä	5 %
tietöitä	15 %
muita töitä	15 %

Sodan puhjettua suuri osa työpalveluosastoista on alistettu armeijan alaisiksi ja ne ovat osallistuneet rakennusosastoina kaikenlaisiin puolustuslaitoksen tehtäviin. Jo »Westwallia» rakennettaessa työpalveluosastot olivat mukana. Helposti siirrettävinä osastoina näiden osuus ennenkaikkea työn alkuvaiheessa oli huomattava. Myöhemmin tämän työn pääasiallinen suoritus tapahtui »Organisation Todtin» toimesta.

Puolan sodassa teiden korjaus ja esteiden poistaminen oli työpalvelumiehistön tärkeimpänä työnä. Samoin helpottivat työpalveluosastot erikoiskoulutuksen saaneiden pioneeriosastojen toimintaa poistamalla rautatieasemilla lentopommitusten aiheuttamia hävitysten jälkiä, purkamalla raunioita jne. Näissä tehtävissään työpalvelumiehet joutuivat usein toimimaan aivan tulilinjolla, jolloin myöskin miehiä kaatui. Länteen tehdyn hyökkäyksen aikana työpalveluosastot samoin osallistuivat toimintaan rakentamalla parakkeja majoituspaikoiksi joukkojen marssia varten, raivaamalla esteitä ja raunioita sekä osallistumalla ilmasuojelussa esiintyviin, heille sopiviin tehtäviin.

Töiden järjestely.

Valtakunnanjohtodossa olevassa työnsuunnitteluvirastossa (Amt für Arbeitsleitung) suoritetaan töiden valmistelutoimenpiteet, laaditaan yleiset koko maata käsittävät työsuunnitelmat, ohjataan työtaidon kehittämistä ja työnsuunnittelun ammattipätevyyden koulutusta, tarkkaillaan tilastollisesti työvoiman vaihteluja ja työsaavutuksia sekä valvotaan työaseiden kehittämistä. Kaikkia näitä eri tehtäviä varten on omat osastot.

Työsuunnitelmien perustana laskelmissa pidetään ns. palkkatyöpäivää. Tilastollisesti on tutkittu, miten suuria työsaavutuksia saadaan vapaissa töissä eriluontoisissa tehtävissä. Niinpä esim. viemärien kaivussa arvioidaan vapaissa töissä työsaavutukset seuraavanlaisiksi:

	Kaivettu mää- määrä 8 tunnissa m ³
Mutasuo	8.0 — 12.0
Löyhä pistomaa	6.0 — 10.0
Tavallinen pistomaa	6.0 — 7.0
Kova pistomaa	3.5 — 5.2
Tavallinen iskumaa	3.25 — 4.5
Kova iskumaa	2.5 — 3.75

Työn suoritus käsittää edelläolevassa yhdistelyssä maan noston viemäriin reunalle ja luiskan teon. Työsaavutus on riippuvainen viemäriin suuruudesta.

Kun arvioidaan työpalvelumiesten työsaavutuksia, otetaan huomioon, että yksittäisen miehen työteho on n. 80 %

vapaassa työssä olevan, ammattiinsa tottuneen miehen tehosta. Lisäksi huomioidaan vain se aika, joka käytetään itse työn tekoon. Tilastolliset laskelmat osoittavat, että varsinaisesta työajasta on käytetty työhön keskimäärin n. 50 %. Loppu ajasta on kulunut muuhun opetukseen.

Yleisiä työjärjestelyjä ja työvoiman käyttöä seurataan tarkoin. Niinpä tulee päivittäin kaikista työosastoista aina ylimpään johtoon saakka tiedot työvoiman vahvuuksista, työsaavutuksista ym. Suoritetuista ja suoritettavista töistä on joka hetki nähtävissä yksityiskohtainen selvitys suurilla kortteilla, joiden avulla tarkkaillaan töiden kehitystä.

Töiden suunnittelu tapahtuu kokonaan työpalveluorganisaation ulkopuolella ja sitä selostetaan myöhemmin. Töiden suoritusta silmälläpitäen tutkitaan suunnitelmat kiinnittämällä huomiota mm. siihen, onko kustannusarvio oikein suoritettu, voidaanko työ suorittaa koneilla jne.

Töiden suorituksen kannalta ja työpalvelun luonteen huomioonottaen on erittäin tärkeää, että työmenetelmät ovat oikeita. Tätä varten kiinnitetään johtajakoulutuksessa erikoista huomiota siihen, että johtajat osaavat pienä yksityiskohtia myöten opettaa miehistölle edullisimmat työskentelytavat. Tässä tulevat kysymykseen sellaiset seikat, kuten esim. miten pidetään lapiota, miten suuria kuormia on edullisin kuljettaa jne. Pyrkimyksenä on kehittää työtapoja, joissa päivän työsaavutus on mahdollisimman suuri

ja työmies rasittuu mahdollisimman vähän.

Tämän koulutuksen helpottamiseksi ja yhdenmukaistamiseksi on laadittu käsikirjoja, joissa sekä kuvin että selostuksin käydään läpi erilaiset työt aivan yksityiskohtaisesti. Tällaisia käsikirjoja, jotka lienevät ensimmäiset laatuaan, on jo laadittu mm. maatoistä, mitta- ja vesiteknillisistä töistä sekä maataloustöistä. Lisäksi on laadittu käsikirja työskentelytavoista erilaisilla työaseilla. Tässä käsikirjassa selostetaan myös soveliaimmiksi katsotut työaseet. Työtapoja ja työaseiden käyttöä opetetaan lisäksi filmien avulla.

Kysymys sopivien työaseitten valmistamisesta on saanut laajaa huomiota osakseen. Saksalaiset ovat myöskin tässä, kuten monissa muissa teollisuustuotteissa todenneet standardisoinnin suuret kansantaloudelliset edut ja ryhtyneet määräämään työaseiden standardityypit. Niinpä esim. lapiota on Saksassa ollut n. 4.000 erilaista mallia. Nyt on lapiot standardisoitu niin, että on vain kymmenkunta erilaista mallia. Niitä kehitettäessä on otettu huomioon, että ne soveltuvat erilaisille maalajeille ja erilaisiin tehtäviin. Samoin on menetelty myös muihin työaseisiin nähden. Koneissakin pyritään mahdollisimman harvoihin tyypeihin.

Mainittakoon vielä, että työaseita kehitettäessä ensin tutkitaan, millainen työ rasittaa työmiehiä vähimmin. Niinpä on todettu, että energian tarve eri asennoissa työskenneltäessä on seu-

raavanlainen: makuulla 100, istuilla 104, kyyryllä 109, seisaalla 112, kumarruksissa 155. Jotta välttyttäisiin liiallisesta työskentelystä kumarruksissa, on esim. lapiot suunniteltu pitkävartisiksi eräissä töissä, missä se haittaa käy päinsä.

Kullakin työosastolla (Abteilung) on oma perustyövälineistö, joka riittää tärkeimpiin kysymyksessä tuleviin töihin. Mikäli työosastot joutuvat erikoistehtäviin, joissa tarvitaan muita työaseita tai työkoneita, saavat ne niitä korkeammilta portailta.

Töiden suunnittelu ja suorit.

Kuten jo on mainittu, tapahtuu töiden suunnittelu työpalveluorganisaation ulkopuolella. Suunnitelmat laaditaan joko asianomaississa ammattivirastoissa, kunnallisissa laitoksissa tai yksityisesti. Ennenkuin kunnallisten elinten tai yksityisten laatimia suunnitelmia voidaan työpalvelun toimesta suorittaa, täytyy niiden olla asianomaisten ammattiviranomaisten tarkastamia ja hyväksymiä. Niinpä maatalouden vesirakennusta koskevat suunnitelmat Preussissa tarkastetaan "Wasserwirtschaftsamtissa" (vesitalousvirastossa), metsätaloutta koskevat suunnitelmat vastaavassa metsätaloutta valvovassa virastossa jne.

Kun maanomistajat haluavat esim. kuivattaa jonkin alueen, voivat he teettää sitä varten suunnitelman joko yksityisesti, kunnallisten elinten avulla tai valtion viranomaisten kautta. Ensiksi-

mainituissa tapauksissa suunnitelma lähetetään ensin maataloudellisen järjestön johtajalle "Kreisbauernführerille". Tältä suunnitelmat menevät "Landesbauernführereille", jotka ovat maakunnallisia ammattimiehiä ja maatalousministeriön alaisia. Näissä virastoissa tarkastetaan suunnitelman maataloudellinen puoli. Riippuen siitä, kuinka laajakantoisesta hankkeesta on kysymys, joutuu suunnitelma joko "Landesbauernführerin" tai korkeampien viranomaisten tarkastettavaksi.

Suunnitelman maataloudellinen puoli käsittää hyvin yksityiskohtiin menevän selvityksen siitä, mitä viljelystojenpiteitä, millaista lannoitusta jne. kuivatettavilla alueilla suoritetaan. Pyrkimyksenä on, että kuivatustyön vaikutusalue saadaan mahdollisimman nopeasti mahdollisimman tuottavaan käyttöön.

Kun maataloudellinen puoli suunnitelmasta on hyväksytty, tulee suunnitelma "Wasserwirtschaftsamtin", jotta siellä voidaan tarkastaa sen teknillinen puoli. "Wasserwirtschaftsamtit" vastaavat monessa suhteessa Suomen maanviljelysinsinööripiirejä. Jos on kysymyksessä laajakantoinen hanke, lähetetään se edelleen valtakunnan ministeriöön tarkastettavaksi. Tämän jälkeen hankkeen toteutamiseen voidaan myöntää valtion apua ja lainaa.

Suoranaisena avustuksena voidaan maankuivatustöissä antaa aina 70 % kustannusarviosta riippuen hankkeen laadusta ja kannattavuudesta. Loput annetaan valtion kuoletuslainana, jossa korko ja kuoletus yhteensä on n.

6 %. Lainat kuoletetaan 28 vuodessa. "Regierungsprezident" myöntää avustukset sellaisissa hankkeissa, joissa avustusta ei anneta enempää kuin 50 %. Jos halutaan tätä suurempaa avustusta, myöntää sen ministeriö.

Kun rahoitus on selvä, voidaan työt suorittaa joko yksityisesti tai kunnallisten ja valtion elinten johdolla tai antaa ne työpalvelun suoritettavaksi. Mainittakoon, että työpalvelun toimesta suoritetaan n. 50 % kaikista "Wasserwirtschaftsamtin" valvontaan kuuluvista töistä.

Työt, jotka suoritetaan työpalvelun avulla, rahoitetaan muutoin samalla tavoin kuin muutkin työt paitsi, että itse työstä peritään vain se kustannus, minkä työ tulee työpalvelun kautta maksamaan. Yleensä arvioidaan, että maanomistajille työpalvelun suorittamat työt tulevat huomattavasti edullisemmiksi kuin vapaana työnä suoritettut työt. Niinpä esim. suoritettaessa maatalouden vesirakennustöitä työpalvelun avulla, maanomistajat joutuvat keskimäärin suorittamaan valtiolle takaisin vain noin puolet siitä, mitä he muutoin joutuisivat suorittamaan. Työpalvelun kustannuksia arvioidessa voidaan ottaa lähtökohdaksi, että miehen vuosikustannukset nousevat n. 1.000 Rmk:aan eli palkkatyöpäivää kohden n. 3—4 Rmk:aan. Normaali-palkka sekatoissa sensijaan on 7—8 Rmk päivässä.

Maatalouden vesirakennustyöt, jotka työpalvelu suorittaa, ovat työn aikanaikin "Wasserwirtschaftsamtin" valvonnan alla. P.o. virasto seuraa, että työt

tulevat suunnitelman mukaisesti tehdyiksi. Muutoin työpalvelu toimii täysin itsenäisenä laitoksena omine työnjohtajineen. Tässä suhteessa on kuitenkin esiintynyt toisenkinlaisia tapauksia, etenkin työpalvelun alkuaikoina. Pyrkimyksenä on, että tulevaisuudessa työpalvelu tulee työn suoritukseen nähden toimimaan entistä enemmän itsenäisenä urakoitsijana.

Kun työ on suoritettu, tarkastaa asianomainen ammattivirasto, että se on suunnitelman mukaan tehty. Sen jälkeen laaditaan kustannusten osittelu, jotta maanomistajat voivat suorittaa kukin osuutensa saamansa hyödyn mukaan. Osittelu koskee myös vastaista kunnossapitoa. Esim. kuivatushankkeen hoitoa varten muodostetaan yhtiö, johon kuuluvat kaikki hankkeesta hyötyä saaneet. Nämä yhtiöt, "Wasser- und Bodenverband", keräävät vuotuismaksut ja huolehtivat hankkeen hoidosta.

Kustannusten osittelu tapahtuu, kuten mainittiin, hankkeen toteuttamisen jälkeen. Osittelua varten määrätään arviolautakunta (ns. Schätzungskomitee), ja tämä määrittelee paikan päällä kunkin osuuden kustannuksiin. Arvioperusteina käytetään yleensä samoja tuottoarvoja kuin verotuksessa. Hyöty arvioidaan yleensä vuotuisena puhtaan tuoton lisäyksenä ja hankkeen kustannuksia kannattavuussuussarviossa verrataan tämän lisäyksen kapitalisoituun arvoon.

Kun sadonkorjuutöet ovat luonteeltaan poikkeavia edellä selostetuista perusparannusten luontoisista töistä, se-

lostettakoon hieman myös niitä. Saksassa on jo usean vuoden aikana ollut maataloudessa kova työvoiman puute. Maatalouden luonteelle ominaista on, että siinä on muutamia huippuja työvoiman tarvetta kuvaavissa käyrissä. Nämä hiiput voivat tehdä koko maatalouden harjoittamisen kyseenalaiseksi, jos kriittisinä ajankohtina ei saada riittävästi työvoimaa. Tällainen ajankohta on ennenkaikkea sadonkorjuukausi, jolloin sato täytyy saada oikealla hetkellä ja nopeasti talteen. Tässä kohdassa työpalvelu on myös voinut antaa merkityksellistä apua. Työpalvelumiehistö jaetaan joko pienissä ryhmissä tai yksittäin maataloihin parin viikon ajaksi. Maanomistaja maksaa valtiolle tästä tietyn perusteen mukaan vuorokaudessa sekä antaa miehelle asunnon ja muonan tänä aikana. Esim. vuonna 1937 maanomistaja suoritti korvausta työpalvelumiehen 8-tuntisesta päivästä 1 Rmk. Samanaikaisesti keskimääräinen päiväansio maa'toissa oli n. 5—6 Rmk. Tällaisen miehen apu on merkityksellinen ja vähäinen korvaus huomioonotettuna hän on maanviljelijälle erittäin halpa apulainen.

Töiden kansantaloudellinen merkitys.

Kuten jo on mainittu, on pyrkimys omavaraisuuteen elintarviketuotannossa asettanut maatalouden perusparannustyöt ensi sijalle työpalvelun työohjelmassa. Huolimatta korkeasta viljelystasostaan on Saksassa tällä alalla vielä runsaasti tehtäviä. Niinpä on

arvioitu, että lähes 8 milj. ha. Saksan viljelysmaista kaipaa nykyistä tehokkaampaa kuivatusta. Tulvasuojelutoimenpiteitä kaipaavia alueita on n. 1 milj. ha, ja viljelemättömistä suomaisista, joita Saksassa on yli 1,5 milj. ha, voidaan huomattava osa saattaa viljelykseen. Uusjakotöitä voidaan myös työpalvelun avulla tuntuvasti jouduttaa. Näiden töiden suorittamiseen laskettiin 1930-luvun alussa, tehtynä silloisilla työvoimamäärillä, kuluvan n. 100 vuotta. Myös metsätaloudessa on Saksassa työpalvelulla tärkeitä tehtäviä.

On laskettu, että suorittamalla määrätty perusparannustyöt, saadaan Saksassa maa- ja metsätaloustuotannon määrä kohoamaan niin, että tuoton lisäys ylittää 2 miljardia Rmk vuosittain.

Osa niistä töistä, joita työpalvelu suorittaa, on sellaisia, jotka yksityistaloudellisestikin laskettuina antavat hyvän taloudellisen tuloksen. Tällaisista töistä mainittakoon etenkin useimmat viljeltyjen alueiden kuivatus-työt, tulvasuojelutyöt, uusjakotyöt ja tiettyt. Osa töistä taas on sellaisia, joiden yksityistaloudellisen kannattavuuden katsotaan olevan kyseenalaisen, jopa eräissä tapauksissa laskelmat osoittavat tappiota. Kun tällaistenkin töiden suorittaminen on kansantaloudellisen merkityksensä vuoksi puollettavissa, niitä on otettu työpalvelun työohjelmaan. Tällaisista töistä mainittakoon maan valtaus merestä, eräät soiden ja nummimaiden uudisviljelys-työt ja eräät metsänparannustyöt.

Kysymystä työpalvelun kansantaloudellisesta merkityksestä ei Saksassa työpalvelun yleistä merkitystä arvoiteltaessa pidetä ratkaisevana, sillä toimituksessaan kansakunnan suurena kouluna se jo sellaisenaan riittää korvaamaan siihen uhratut varat ja ajan. Kaikki, mikä tulee tämän lisäksi, on luettava työpalvelun voittotilille. Mutta nähdessään Saksan työpalvelun kansantaloudellisessa mielessä perustavaa laatua olevia työtuloksia, tulee vakuutuneeksi, että työpalvelu kansantaloudellisestikin vastaa tarkoitustaan.

Työsaavutukset tämänluontoisessa joukkotyössä voivat helposti alentua suhteellisen pieniksi, niin että voidaan asettaa kyseenalaiseksi, eikö työpalvelumiehistö kokonaistyösaavutus vapaissa töissä olisi suurempi, jolloin nuoret miehet palvelisivat kansaansa tässä suhteessa paremmin kuin olles-

saan työpalvelun töissä. Saksassa on kuitenkin työpalvelumiehistö työteho suhteellisen korkea, ja kun moni nuorukainen vapaana ollessaan kuluttaisi aikaansa vähemmän tuottavasti, jo tämä aiheuttaa, että kokonaistyösaavutuksessa ei työpalvelun johdosta suurtakaan tappiota synny. Lisäksi se, että nuorten miesten toiminta voidaan ohjata sellaiseen työhön, joka kulloinkin on kansantaloudellisesti ensiarvoisen tärkeää ja kiireellistä, on aiheuttanut, että työpalvelun suorittaman työn kansantaloudellinen lopputulos on ehdottomasti ollut positiivinen. Tähän on vaikuttanut ennen kaikkea työpalveluorganisaation suuri joustavuus ja liikuntakyky. Valtio voi tarpeen tullen suorittaa nopeasti suuriakin töitä kokonaan riippumatta siitä, missä työt sijaitsevat.

